

Водий истиқболи: тажриба, ташаббус, изланиш

Фаргона водийси областларини иқтисодий ривожлантириш тўғрисидаги Иттифок ҳукумати қарори эълон қилинганга ярим йилдан ошди. Қарорда меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш, уларнинг яшаш шароитларини яхшилаш ва бошқа бир қанча муҳим масалаларга алоҳида эътибор берилган. Шу муносабат билан муҳаббатли Андижон вилояти матбуот жамияти правленисининг раиси Анвар ЭҒАШЕВдан қарорни бажариш йўлида олиб борилаётган ишлар ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Анвар ЭҒАШЕВ, — СССР Министрлар Советининг қарориди таъкидлашчи, кооперация давлат сектор билан биргаликда водийнинг иқтисодий муаммоларини ҳал этишга ўз ҳиссасини қўлади. Цетросоюз 1990 йилда водийда халқ учун товарлар ишлаб чиқаришда 35 та объектнинг фойдаланишга топширишнинг қўзда тутишда. Бу қорхоналар унчалик катта бўлмасда, қишлоқ аҳоли турмушини яхшилаш учун зарур. Сўхбатимизни шу масаладан бошлаш сак. Бу жуда кўп нарсани ойдийлаштириб беради, деб ўйлайман.

— Албатта, бу — жуда муҳим масала. Водий аҳолиси қандай яшайтгани, унинг 45 фоизи жон бошга ойига ўртача 75 сўмдан даромад олаётганини кўпчиликлари аён. Бу аҳолини яхшилаш, оналик ва болалани ҳимоя қилиш, қишлоқларнинг иқтисодий қиёфасини тубдан ўзгартириш, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланганини яхшилаш лозим.

Иттифок ҳукуматининг Фаргона водийси вилоятларида ишлаб чиқариш кучларини янада ривожлантириш тўғрисидаги қарорига биноан, шу йилнинг ўзида смета қиммати 8,5 миллион сўмга тенг 38 та объект ишга туширилади. Бу қорхоналарга қандам 900 киши ишга жойлаштирилади.

Ҳозирроқ Олтинқул, Валиқчи ва Бўз районларида қарор қўйилганга қанча консерва цехлари ишга туширилди. Қомсомолобод, Марҳамат, Жалолқудуқ, Хўжаобод ва Избоскан районларида ҳам шундай цехлар монтаж қилинган. Уларнинг сони 15 тага етказилди.

лаш маҳсулот сотиб олиш юзасидан шартнома тўзди. Энг муҳими, шу хонадонларда ишлаётган ишга яроқли, лекин кўп болали аёллардан 8,5 минг кишини мавсумий ишга қабул қилдик ва уларга меҳнат дафтарчаси топширдик.

Шартномага мувофиқ бу йил аҳолидан 86,5 минг тонна маҳсулот — сабзавот, пилёз, помидор, қарам сотиб оламиз. Вилоятимиздаги ҳамма колхоз ва совхозлар марказида аҳолидан маҳсулот

— Бу ҳақда кўп ўйладик, ҳисоб-китоблар қилдик. Сабзавоткорлар, боғбонларимиз бизни бу оғир аҳволдан олиб чиқаришда, Мева, сабзавот етиштириш ўтган йилдаги нисбатан анча кўпайтирилди. Аннироғи, кам деганда 300 минг тонна сабзавот ва мева етиштириш мўлжалланган. Лекин бизни бошқа нарсалар ташвишга солмоқда.

Вилоятимизда етиштирилаётган маҳсулотларнинг тури жуда кам. Асосан

вий воситалардан фойдаланишни қамраб олмаётган. Кўп гапирлаётганига қарамай, азот ўғитлари аҳоли хонадонларига, уларнинг томираларидаги экинларга ҳам кенг қўйлаб кириб келди. Оқибат шунга олиб келдики, мева-сабзавотларда нитрат моддаси нормадан ортиб кетди.

Ўтган йили Новосибирскда юборилган 500 тонна ва Қорақалпоғистонга жўнатилган 5 вагон пилёз таркибиди нитрат моддаси кўп-

«Андижанкоопвнешторг» — ишлаб чиқариш кооператив бирлашмаси ташкил этилди. Бу йил вилоят воситачилик кооператив савдо бирлашмаси тўзилиб, Бу шикот вилоят аҳолисидан ортиқча саноат молларини воситачилик йўли билан аҳолига арзонлашган нархда қайта сотиш, кооперативлар ишлаб чиқарган маҳсулотларни, аҳоли қўлидаги автомобил ва мо- тоциклларини сотишда воситачилик қилади.

га қаратмоқдамиз. Жумхуриятимизда уй- жой муаммосини ҳал қилиш борасида катта хайрли иш бошланди. Вилоятимизда ҳам 60 минг кишига ҳусусий уй-жой қуриш ва то-морқа ҳужалигини ривож- лантириш учун 15 минг гектар сугорилмаган ер ажратиб берилди. Янқа тартибда уй-жой қурили- шининг оммавий тус олиши бинокорлик материаллари билан боғлиқ янги муаммо- ни келтириб чиқарди. Бар- чага аёни, қишлоқда уй- жой қураётган ҳамма одам- лар қурилиш материалла- рини фақат матбуот кооп- ерацияси ташкилотлари таъминлайди, деб умид боғлаб туришибди.

Лекин бизга ажратилган фондлар талабга нисбатан 25—30 фоиздан ошмайди. Афсуски, шу фондларга яраша қурилиш материал- ларини ҳам тўлиқ ололма- миз. Жумладан, 1989 йил ва шу йилнинг 1 кварталы мобайнида фондларга нис- батан 25569 минг кубметр ёғоч-тахта, 1510 тонна це- мент, 12162 минг дона ши- ферни ололмадик.

Матбуотда Ўзбекистон ССР Министрлар Сове- тининг Ўзбекистон ССР матбуот кооперацияси сис- темасида тайерлаш фаоли- ятини ва қайта ишловчи са- ноатни тубдан қайта қу- риш тўғрисида чиқарган қарори эълон қилинди. Бу биз учун жуда муҳим ҳа- ракат дастуридир. Мазкур қарорни амалга ошириш юзасидан қўшимча тадбир- лар белгилан чикиди. Ма- салан, колхоз бозорлари моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш мақ- садида Андижон шаҳрида 1990—1992 йилларда 4136 минг сўмлик лойиҳа асоси- да ёпиқ бозор қуриш, 10 та бозор қошида «Дехқон уйи» типда меҳмонхона- лар барпо этиш ва бошқа қўлайликлар яратилади.

Биз бутун сийсий-таъ- биий ва ташкилотчилик ишларини ана шундай фактларни бартараф этиш-

Суҳбатни А. ҚУРНОБОВ ёзиб олди.

КАСАБА УЮШМАЛАРИ

ФЕДЕРАЦИЯСИ

ҚАНДАЙ БЎЛИШИ

КЕРАК?

● Ўзбекистон Касаба уюшмалари кенгаши касаба уюшмаларини жумху- рият федерациясини тўзиш тўғрисида қарор қабул қил- ди. Федерация Ўзбекистон Касаба уюшмалари съезди- да таъсис этилади ва жум- ҳурияда шу вақтгача мав- жуд бўлиб келган, кўп жиҳатдан эскириб қолган ҳамда ўта марказлаштирил- ган касаба уюшмалари ор- ганлари системасининг ўр-нини эгаллаши керак. Съезд арасида тармоқ касаба уюшмаларининг қи- собот-сайлов ва таъсис съездлари бўлиб ўтмоқда.

● Ўзбекистон тўқимачилик ва енгил саноат ишчилари касаба уюшмаларининг бирин- чи съездида тармоқ меҳнат- чиларининг олдида турган аниқ-равшан муаммоларни ҳал қилишда, яъни меҳнат шартини яхшилаш ва иш- лаб чиқаришда шикаст эти- шини қаматириш, «Уй-жой» ва «Сихат-саломатлик» про- граммаларини, бошқа ижти- мий режаларни ҳал этишда касаба уюшмаларининг роли тўғрисида гапирилди.

● Съезд делегатлари тар- моқ касаба уюшмаларини республика федерациясига қўшилиши тўғрисида қарор қабул қилдилар, ҳарқат режаларини белгилан олди- лар, раҳбар органларни сайладилар.

● Ўзбекистон саноати химия тармоқлари ходимлари касаба уюшмаларини таъсис съезди бўлди. Делегатлар янги касаба уюшмаси олди- да турган иқтисодий, эколог- ик вазифаларни батафсил муҳокама қилдилар, уларни ҳал қилиш йўллари бел- гилан олдилар.

● Съездда саноат химия тармоқлари ходимлари касаба уюшмаларини Ўзбекистон ССР касаба уюшмалари федерациясига кириши тўғ- рисида қарор қабул қилин- ди. Тармоқ уюшмаларини Устав қабул этилди, раҳ- бар органлар сайланди.

(ЎзТАГ).

ЯНА

УЧРАШГУНЧА, ХАЙР!

Ўзбекистонда Совет—Ироқ дўстлиги кўнрали тадбири тугади. 24 июль кўни бўлиб ўтган журналистлар билан учрашувда Ироқ—Совет дўстлиги жамияти делега- тиясининг раҳбари, давлат министри Аришод аз-Зибари жумхурият меҳнат жамоа- лари ва ҳўжаликларида бў- либ ўтган учрашувлар ҳа- қида гапириб берди, қадим- ий Вухоро ва Самарқанд шаҳарларига сафарни таассу- ротлари билан ўртоқлади, бу шаҳарларда ҳам жамоат- чилик билан қизиқарли уч- рашувлар бўлиб ўтди.

Делегация аъзолари са- ноат ва қишлоқ ҳўжалиги- нинг турли соҳаларида, ай- ниқса сугорма деҳқончили- ки, соғлиқни сақлаш ва мада- ниёт соҳаларида ўзаро ман- фаатли ҳамкорлик қилиш имкониятлари тўғрисида ўз фикрларини айтдилар.

Ўзбек днёрларида учра- шувлардан олган ёрқин таассуротларини билан юр- тимизга қайтмоқдамиз. Ле- ди делегация раҳбари, — Биз бу ерда қўрган нарсалар — ҳўзир совет жамия- тиди юз бераётган катта ўзгаришларнинг далилидир. Мамлакатларимиз ўртаси- даги дўстлик кўнрали дои- расида ўзаро делегациялар- ни муттасил юбориб туриш тўғрисида аҳдномага эри- шилгандан хурсандимиз. Бу икки томонлама алоқаларни мустаҳкамлаш ва ривож- лантиришни шўбҳасиздир.

(ЎзТАГ).

соблаш усули, бу ҳисоб- лашнинг социологияда фой- даланиш йўллари ҳусусида- ги ҳикоя яна ҳам қизиқар- ли.

Албатта, китобдаги бар- ча бўлимлар ҳам бир- хил эмас, нисбатан бўш саҳи- фалар ҳам бор.

Айни пайтда мазкур суҳ- батлар биринчи илмий- оммабоп ҳикоялар бўл- ганлигини таъкидлар экан- ман, унинг имкониятлари- ни янада кенгайтиришни, жумхурият социологари- нинг амалий иши мисолида яна ҳам тўлдиришни истар экан.

Нашриёт фаннинг мазкур соҳасини тарғиб қилишнинг ишончли йўлини топти. Ажаб эмаски, бу нашр янги мисоллар асосида тўлдири- либ, ўзбек тилида чоп этил- са. Бу билан жумхурияти- миз аҳолисига янги, номат- лум соҳада қизиқарли ки- тобни ҳақда қилган бўлар экан.

П. ҲАМДАМОВ, тарих фанлари доктори.

Экология: ҳозир ва келажак

АХВОЛ ЎНГ ЛАНАДИМИ?

Орол атрофида яшайтган аҳоли турли хил дардга ги- рифтор бўлмоқда. Вазият шу даражага бориб етдики, бола- лар бўйгадига тош билан тўғила бошлади. Гўдакларга она сутини эмизиб таъкидланг. Янқида ўтқизилган текшириш- лар Орол бўйидаги аҳолининг 66—72 фоизи ў ёки бу касал- ликка чалинганлигини кўрсатиб берди.

Аҳолининг шу даражада кескинлиги СССР Соғлиқни сақ- лаш вазирлигига ҳам яхши маълум. Шу боис вазирлик ўзи- нинг сайёр хайъатини Урганчада ўтказди.

«Совет Ўзбекистони» муҳбири СССР Соғлиқни сақлаш ва- зирининг ўринбосари А. ЦЕРЕГОВОДЦЕВ билан суҳбатлашиб, шу бугунги вазият ҳусусида бир неча савол билан мурожаат этди.

— Александр Дмитриевич, Орол бўйи аҳолисининг соғ- лигини тиклаш учун вазир- лик томонидан қандай чора- тадбирлар амалга ошириш қўзда тутилмоқда? Ҳамма- нинг дилида бир изтиробли фикр бор. Аҳолини ўнглаб бўладими?

— Бундан икки йил му- қаддам СССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҚҚАССР, Хоразм, Тошсув ва Қизил- ўрда вилоятлари аҳолиси- нинг соғлигини мустаҳкам- лаш юзасидан махсус про- грамма ишлаб чиққан эди. КПСС Марказий Комитети ҳамда СССР Министрлар Советининг қарорига муво- фиқ Орол бўйидаги соғлиқ- ни сақлаш муассасалари- нинг моддий-техника база- сини яхшилаш, давлат са- нитария назоратини кучай- тириш, уларни тоза чи- млик суви билан таъминлаш, аҳолини ялли диспансери- зациядан ўтказиш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилди.

Қайд этиш керакики, ва- зият кўтирилгандан ҳам ёмон даражада. Хусусан, Хоразм вилоятининг ўзида 750 мингдан ортиқ киши ў ёки бу касалликка чалинган. Бу — Ўзбекистондаги бош- қа вилоятларга нисбатан икки-уч баравар кўп. Энди- ланида кун тартибда ки- ши- ларни дардан фориэ этиш масаласи турибди. Бу эса ўз навбатида кўп омилар билан чамбарчас боғлиқ- лиги тўғрисида иккибўй ҳал этишни янада қийинлаш- тирипти. Мен бу ўринда Орол тобора қуриб бораёт- ганини, унинг атрофидаги табият фалокатли ҳолаге келиб қолганини, озиқ-овқат- лар таъминоти ёмонлашай- тгани, тоза чиимлик суви муаммоси ечиммай келай- тганини назарда тутялман.

Табиики, шундай бир шароитда беморларни да- волаш осон кўймайди. Шу боис Оролбўйи минтақаси- даги кишилар учун мамла- катимиз ва жумхуриятлар- нинг лойтахтларидаги кўп- лаб шифохоналарда алоҳи- да ўринлар ажратдик. Шу пайтгача минглаб одамлар муолажа олдилар, соғлиқ- ларини тикладилар. Афсу- ски, бу ҳам тўла самара бе- маяпти. Шифохоналардаги кўп ўринлар бўш қоляпти. Маълумки, ўрта Осиёдаги оилалар кўп болали, она болаларини ташлаб марказ- га даволанишга боролмайдн ёки аксинча.

Хоразмда ўрганиш жараё- нида бошқа муаммога дуч келдик. Тиббиёт муассаса- лари хар доим ҳам дори- дармонга бериладиган бу- юртмани тўғри беришмас экан. Яъни, эҳтиёждагига нисбатан кам миқдорда бу- юртма бериб келинган. Оқи- батда дори-дармон танқис- лиги рўй берган. Биз бу ҳа- тоини тўғриладик ва дои- мо ўз назоратимизда тутамиз.

— Орол бўйида оналик ва болаликни муҳофаза қи- лиш ишлари қандай аҳвол- да?

— Бу борадаги ишларни ҳам кўнгилдагидек деб ай- толмайман. Тўғри, кейин- ги уч йилда иккибўй силжиш- лар рўй берди. 1989 йили ун- дан олдинги йилга қараган- да болалар ўлими миқдори ҚҚАССРда—13,9, Хоразмда — 22,4 фоизга камайди. Сарик, ўткир ичак касал- ликлари билан оғриш миқ- дори ҳам пасайди. Ўтган йили ҚҚАССРда дунёга келган ҳар юз минг гўдак- дан 77 тасининг онаси ва- фот этди, Тошсув вилояти- да бу кўрсаткич 124 тага етди. Бунинг сабаби жуда кўп. Шифокорларнинг ма- лакасизлигидан тортиб, ши- фохоналарда оддий жарроҳ- лик усулларининг етиш- маслигигача бўлган камчи- ликлар ана шундай фожиа- ли аҳолини келтириб чи- қармоқда. Ҳўзир қишлоқ жўйларда бир акушер-гине- колог йилга мингдан ортиқ болага доилан қиялпти. Бу иттифоқдаги ўртача кўрсат- кичга нисбатан 4—5 маро- таба кўпдир. Ана шундай кескин бир вазиятда қан- дай қилиб, беморларга си- фатли тиббий хизмат кўр- сатиш мумкин? Шунинг учун ҳам бу муаммога жиддийроқ ендашиб, аку- шер-гинеколог кадрлар тай- ёрлашни йилдан-йилга кў- пайтиришни қўзда тутя- миз.

Текширишлар шуни кўр- сатдики, озиқ-овқат таъми- ноти ниҳоятда паст да- ражада. ҚҚАССР ва Хо- разм вилоятининг гўшга бўлган эҳтиёжи 35 фоизга қондирилапти. Тухум—сут маҳсулотлари билан таъ- минлаш аҳоли ҳам яхши эмас. Оқибатда 70—80 фоиз ҳомилдор ва эмизик- ли аёллар турли хил ка- салликларга чалиняпти. Ўз навбатида оқсил, витамин- лар, минерал моддалари- нинг етишмаслиги чақалоқ- лар соғлигига ҳам салбий таъсир кўрсатяпти.

Ҳайъат мажлисида яхши фикр ўртага ташланди. Ҳар бир вилоятда болалар учун ҳар хил озиқ-овқат маҳсу- лотлари етиштириладиган мах- сус далавлар ташкил этиш керак. Шунингдек, вазир- латимиз маҳаллий ташки- лотларнинг олдида сут за- водлари қошида болалар тоамлари тайёрловчи цех- лар қуриш, ҳукуматдан оналар ва болалар учун гўшт, сут, сариёғ ва саба- вот маҳсулотларига қўшим- ча фондлар ажратилишига эришмоқчимиз.

Энг муҳими, биз қабул қилган қарорни муваффа- қиятли амалга оширсак, вилоятдаги аҳолининг си- лик-саломатлигини яхши- лашда катта иш қилган бў- ламиз.

ҚАЛБ

АМРИ

БИЛАН

● «Узахурагострой» бирлашмаси аъзолари Ар- манистон ССРнинг Ахурия районида қурилиш иш- ларини олиб боришмоқда. Қалб амри билан дўст- лик қурилиш майдонига отланган ҳамюртларимиз- нинг режалари катта. Улар 27 квадрат метр турар жой майдонини бунёд этишади. Ҳўзиргача тўрт хонали 18 та мустаҳкам керамзит бетонли уйлар қуриб битказилди. Ҳовли тўйлари ўтказган арман дўстларимиз ўзбеклар қўрган уйлар сифатидан жуда мамнун.

Жажур механизациялашган махсус кўча поезди Зиёвуддин Машарипов бошлиқ бўлим қурувчи- ларининг ишлари мақтовга лойиқ. Белгиланган топшириқлар ўз вақтида адо этилмоқда.

Жамоатчи сураткаш М. МИРЖАЛОЛОВ олган лавҳаларда сиз Арманистонда меҳнат қилаётган ҳамюртларимизни қўриб турибсиз: (юқорида) — Абдинишон Жаркинбоев, Василий Ткаченко, Ва- раздат Арутуниан ва Ҳасанбой Ҳайдаров, Улар нав- батдаги ишларни маслаҳатлашмоқдалар; қурилиш бўлими бошлиғи 3. Машарипов ҳаммаи ишни кўнгилдагидек бўлишига интилади.

«Ўзбекистон» нашриёти босмадан чиқарган доцент Э. Долкартинг «Социоло- гия, социология, социоло- гия...» номли китоби киши диққатини ўзига тартади. Муаллиф ўзоқ йиллик тад- қиқот аъзага ушбу мурак- каб фан, унинг аҳамияти ҳусусида фикр юритади. Китоб аҳолида шов-шув ёки фанда катта янгилик даъво этадими. Бироқ мазкур фан- нинг ҳўзирги аҳолига нис- батан муҳим аҳамият касб этади. Айни пайтда у ҳам замонавий, ҳам ноаодатдир.

Ўзбек мақол ва матал- лари асосида, суҳбат ус- лубида ёзилган китобча ўқиб учун қулай, тили со- да ва раван. Фан билан шугулланувчилар илмий ти- лнинг мураккаблиги, илм- ни ўқувчиға тўғри етказиш қанчалик мураккаб эканли- гини яхши билишади. Му- аллиф эса ўзига хос услуб ва шаклда қийин илмий умумлашмаларни халқ ти- ли билан раван ифода эта- дики, бу қамдан кам бўла- диган ҳодиса. Суҳбат —

МУҲИМ ТАДҚИҚОТ

Китоблар оламида

нинг назарий асослари- ни тўшуниб бораётган, тад- қиқотнинг мантиқини ёр- қинроқ аниқлашга, ки- тобининг иккинчи бобида ана шулар ҳақида фикр боради. Тадқиқотнинг об- ъекти, гипотезаси, мақса- ди ва вазифаси ҳусусида қиз- қарли усулда фикр юрти- лади. Натияжада ўқувчининг ўзини ўраб турган олам, одамлар ва ўзини-ўзи ан- гаш борадидаги дунёга- раши кенгайди. Оламни ту- шуниш, уни идрок қилиш қўбилияти ошади.

Социолог йўли образли қилиб кўрсатилади: унинг ҳақиқатида, унинг ҳи-

олдида турган тўсиқлар ва қарам-қаршиликлар тилга олинади. Уларни қандай бартараф этиш мумкин? Қайси йўлдан бормоқ ке- рак? Бу саволлар тадқиқот- чи олдида доим қўйладан туради. Муаллиф ҳаммаи ҳалол ва объектив бўлиш- та интилади. Бироқ унинг олдида турли-туман ахборотлар турибдики, улар- ни умумлаштириш анча мураккаб.

Суҳбатда ахборотларни йиғиш ва қайта ишлашда электрон-ҳисоблаш машина- ларидан олинган фактлардан фойдаланишнинг йўллари ҳусусида сўз боради. Мате- матиканинг социологияга кўмаги, унинг асослари, одамлар онини оширишда тутган ўрни ҳусусида му- лоҳазалар ўртага ташла- нади. Аиниқса, Ал-Хораз- мий ҳақидаги, унинг ҳи-

• Дехқончилик саноати: иқтисодий мустақиллик сари

Нихоят, жумҳурият матбуоти, радио ва телевиденисида, турфа йиғилишлар-у, митингларда пахта шаънига айтилаётган бехисоб таъна-дашномлар сели хил пасайди. Бу жараёнда кечатгина «пахта — шон-шарафимиз», дея бонг урган, бугун эса тўсатдан тўнни тескари кийиб, унинг «хақ бошига солган кулфатлари» ҳақида айюҳаннос тортаётган кишилардан тортиб, ҳаққоний, ҳолис фикр билдирган минглаб соф виждонли меҳнаткашлар ҳам қатнашди.

Ҳақиқатан чидаб бўлмас даражага етган пахта якяхохимчилигига барҳам бериш ҳақида амалий, расо фикрлар ҳам кўп айтилди. Жумҳурият партия-ҳукумат органлари, жамоатчиликнинг саъйи-ҳаракатлари тўғрисида зироатчиликдаги номуносиблик аста-секин тугатилди. Пахта майдонлари кескин қисқарди ва бу жараён давом этмоқда. Аммо юз минглаб гектарларга сабзавот, қовун-тарвуз экиш, боғлар барпо қилишда хайри шўа эътиборни кўп қаратган ҳолда қимматли саноат ҳам ашёси бўлган пахтани қайта ишлаш билан боғлиқ муаммолар назардан четда қолмаётганини кўриш мумкин. Пахтани бутунлай рад этиш иқтисодийликнинг юксалтиришга, хизмат қилаётганини кўриш мумкин.

Пахтанинг зарари хусусида ҳар бир мулоҳи, ҳар бир бунёдкор қиқ-қирлаётган ўша кунлари мен тасодифан Олтиариқнинг Жўрак қишлоғидаги банди, бироқ тағлари емирилиб бўлган, эски пахса девор қаршида тўхтаб қолдим.

— Катта заводдан шу пахса қолди, ҳолис, — дея ўқинчи оҳангга сўзлаб қолди қишлоқдаги Энгельс номидаги колхоз ветерани, саксон беш йили Назирқул ота Тўхтеев. — Ичкилоб-дан илгари бу ерда Мулла Бўтаунинг пахта заводи бўларди. Тепа-тепа қилган терилган пахта тойлари, чигит уюмлари, бетининг ишлаётган «жип» машиналари ҳамон ёдимда...

1912 йили Фарғона вилояти учун чиқарилган янги йил календарига ҳам Жўрак қишлоғидаги пахта заводи ҳақида маълумот берилганлиги ёдимга тушди. Календар маълумоти-га қараганда, чоғроқ бу заводда шу атрофдаги Эскираб, Янгироб, Лайлақона, Сертут қишлоқларида етиштирилган пахта қайта ишланган. Ай-тишларча, Мулла Бўта тадбиркор одам бўлган. Анчагина пахта майдонлари эгаси бўлган бу киши пахтани Қўқондаги Пателлар, Давидов сингари қорчалон заводчи бойларга сотар экан. Мулла Бўта Қўқон заво-дларининг ишини ўрганиб, ўзи сотган пахтадан чиққан товлари заво-ди бойлар Москва, Иваново-Возне-сенскдаги тўқимачилик фабрикалари-га қандай нархда сотишга бундан билан қизиқди. Маълум бўлишича, Пателлар, Мулла Бўтадан олган пахтанинг ҳар бир пудидан ўн баробар фойда қўрар экан!

«Тола билан ўзимиз савдо қилсак!» — деган фикр келди Мулла Бўтага ва у қишлоқда пахта заводи қуриш учун астойдил киришиб кета-ди. Қаердандир битта жип машина-си топиб келиб оддий айвон тағига ўрнатилди. Ҳозирги кунда бу қишлоқ деҳқонлар ерларидан чиққан пахтани ўз заводида толага айлантириб, восита-лар орқали Москва фабрикалари-га таёёр ҳам ашё етказиб бера бошлайди. Тез орада завод кенгайиб, маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди. Уша ҳозирги Олтиариқ району ўра-мида 6 та пахта заводи бўлганлиги ҳақида гапирилади. (Ҳозир эса битта).

Уша йиллари Жўрак қишлоғида аранг 200—300 тонна пахта етишти-рилган бўлса керак. Ҳозир шу қишлоқ ўраминдаги Энгельс номида колхозда 3,5 минг тонна пахта етиштирилади. Аммо колхозда завод туғул, пахта таёёрлов пункти ҳам йўқ!

Шу воқеа туртки бўлди-ю, пахта-чилик комплексидаги муҳим бўлин- — уни дастлабки қайта ишлашнинг аҳволи билан қизиқдим. Фарғона обла-стида ҳозирги пайтда 8 та пахта тозалаш заводи мавжуд. Уларнинг 3 таси даладардан жуда олисда, Қўқон ва Фарғона шаҳарларида жойлашган. Тошлоқдаги завод ҳам шундоқ Марғилоннинг биқинида.

Қолганлари ҳам район марказлари-да. Бу заводлар ишта умуман ўз-анда эътироз кам. Корхоналар ўз-вазифаларини уйдлаштиради. Улар-нинг даромадлари ҳам чакли эмас. Масалан, Киров пахта тозалаш за-води маҳсулот сифати жаҳатидан республикада ҳам олдинги ўринлар-дан бирини эгаллайди. Корхона маҳ-сулоти чет элларга экспорт қилина-ди. Ўтган йили завод 2 миллион 367 минг сўм соф фойда қўрди. Экс-портдан эса валюта ҳисобида 52 минг сўм қўшимча даромад олди. Ҳа, бир қараганда ишлар кўнгилда-гидек туюлади. Бироқ пахтачилик-

Биз фақат пахта хирмонидан йиғи-рув дастастигача бўлган масофада турли мураккабликларнинг қўли-гига эътиборни қаратмоқчимиз, хо-лос. Ҳолбуки, оддий қишлоқ бойи Мулла Бўта бу масалани анча осон ҳал қилган эди. У пахта етиштириш ва сотишда хирмон — завод — фаб-рика усулида ишлаган ва ҳар учала жараёнда ҳам шахсан ўзи иштирок этган эди!

Колхоз-совхозлар ҳақиқий хўжа-лик ҳисоби, тўла иқтисодий муста-қиллик шароитида ишлашга ўтар эканлар, хўжаликларда ҳам худди шу жараёни татиқ этиш пайти келмадимикан? Дехқон пахтани дастлабки қайта ишлашнинг ҳам ўз қўлига олиши шарт. Бунинг учун маблаг ҳам, ишчи кучи ҳам, бошқа воситалар ҳам мавжуд. Ахир, даст-лабки қайта ишлаш хўжаликнинг ўз қўлида бўлса, унинг даромади ош-иши, дехқон қўнати эса жарақ-жа-

манфаатдорлик бир неча баробар ортган бўларди.

Пахта нархини ошириш хусуси-даги масалани қўйиб тўғри. Аммо дехқон товлани енгил саноат корхо-наларига, чигитни эса ёғ-мой саноа-ти корхоналарига ўзи сота бошласа, қанчадан-қанча муаммолар ўз-ўзидан ҳал бўлар, бир ўқ билан икки-уч қуённи уриш имкони тугилмасмиди?

Афсуски, пахтани дастлабки қай-та ишлаш саноатини ривонланти-риш бу йўлдан кетмайпти. Пахта за-водларини марказлашган тартибда қуриш давом этапти. Ҳолбуки, бу-нинг ижобий томонидан кўра салбий томонлари кўпроқ. Биринчидан, дехқон илгаригидай тола реализа-ция қилишдан четда тураверадди. Орада далоҳу-воситачилар фойда-ланаверади. Иккинчидан пахта за-водларини йириклаштириш ва ша-ҳарларда жойлаштириш шундоқ ҳам тигиз аҳволдаги экологик муҳитни

мидов, — АҚШда ҳатто кўча пах-та заводлари ҳам мавжуд. Уларда заводни илочи борича далага яқи-лаштиришга ҳаракат қилинади. Чунки пахта қанча тез қайта иш-ланса, тола сифати шунча яхши, пишқи бўлади. Чигитдан олинадиган маҳсулотлар ҳам кўпаяди. Етти-саккизи оғайиб бутларда туриб қол-ган пахтанинг сифати маълум дара-жада пасайиши фанга аён. Шу боис хўжаликларда 10—15 минг тонна пахтани қайта ишлашга мўлжаллан-ган кичик заводлар қуриш мақсадга мувофиқдир.

Дарҳақиқат, кейинги йилларда сабзавот, мевани қайта ишлайдиган консерва заводлари кичик цехлар қурилиши ҳақида гап кўпаяпти. Бизнингча, энди худди шундай, пахтани қайта ишлаш заводи ва де-ҳқоннинг пахтакор хўжаликларда ҳам қуриш пайти келди. Республикада бундай тажрибалар мавжуд. Фрунзе районидagi Калинин номидаги совхоз маъмурияти шу кунларда ўз пахта заводи-ни қуриш ҳақидаги қарарга йури-пти. Бизнингча, хўжаликлар ўз заво-дларига эга бўлсалар, уруғлик чигит масаласи ҳам ҳал бўлган бўлар эди. «Ферганахолок» ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлигининг ўринбоса-ри А. Мақсудов кабинетда баҳор пайти қизқиб бир ҳодисанинг гувоҳи бўлгандик. Фарғона районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиги Д. Жўраев кабинетга ҳовли-қиб кирди.

— Колхозимиз Шохимардон тоғ-лари этагиди, тоғлиқ жойда. Елра-римизга «АН—402» экамиз. Аммо хўжаликнинг пастда, Марказий Фар-ғона қўлларига ҳам остига ери бор. Бу ердаги майдонларга «Тош-кент—6» экамиз. Ер шу нави-ни сўзди. Бу йил эса бизга фақат «АН—402» уруғлик беришди. Чў-даги еримизда эса бу нави яхши ҳо-сил берилади. Бизга «Тошкент—6» уруғини топиб беринг.

Афсуски, уруғлик чигит охириги килограммга тарқатиб бўлинган. А. Мақсудов ҳам ноилон эди. Бечо-ра дехқон бўшаганича чиқиб кет-ди. Бу йилги ҳосилдан энди унинг ўмиди кам. Қизғин шунданки, Фар-ғона областига Самарқанд, Наман-ган, Андижондан уруғлик чигит келтирилади. Фарғонадан эса Са-марқанд, Тошкент областига уруғ-лик чигит жўнатилади. Агар ҳар бир хўжалик ўзи экадиган уруғлик-ни ўзи саралаб энг зўр, етук сер-хосил навларни таллаб олса-чи? Ахир, дехқон ўз ер шариоитига мос уруғини ўзи билидики! Бунинг учун эса юқорида айтганимиздек, ўз пах-та заводига бўлиши керак.

Пахтакор ўз маҳсулотини, яъни тола ва чигитни ўзи сотсин. Ҳисоб-китобларга қараганда, йирик хўжа-ликлар учун кичикроқ пахта тоза-лаш заводи қуриб олиш қийин эмас. Кичикроқ хўжаликларнинг эса икки-учтаси бириктириб шундай корхона қуриб олиш мумкин. Балки, бу фикрлар бахсдир. Бироқ қанчалар-дир, ўзбек пахтачиликнинг тоғи-даёқ Мулла Бўта каби тадбиркор, пухта, табиятда жундан савдогар одам ҳам жўнатиб турган кишилар пахтани етиштиришдан тортиб тола сотишгача бўлган жараёни ўз қў-ли-ларига олган эканлар, бу тажриба хусусида фикр юритиш ўринли деб ҳисоблаймиз. Зеро, ҳар бир соҳа, ҳар бир тармоқни ҳалдан янб мар-казлаштираверилишнинг оқибатлари-ни кўриб турибмиз. Келинг, дехқон-га жиндай саноатчи, жиндай савдо-гар бўлиш имконини ҳам берайлик... Ҳолбуки Ўзбекистон Компартияси XXII съезди белгиланган иқтисодий ва сиёсий мустақилликка эришиш учун жумҳуриятимизнинг ҳар бир меҳнат-чиси тадбиркор ва фидокор бўлиши лозим.

А. ИБДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

БўТАБЎЙ ТАДБИРКОРМИДИ?

Пахтамиздан қай тариқа энг самарали фойдаланиш мум-кин? Унда нималар ишлаб чи-қариш энг фойдали бўлади? Бозорга қай тариқа фаол таъсир кўрсатиш керак? Бу-ларнинг ҳаммасини ўрганиб олишимиз лозим...

(Ўзбекистон Компартияси-нинг XXII съезди ҳужжатла-ридан).

рақ пул «қуриши тайин. Қаранг, 10—15 минг тонна мева берадиган бордорчилик совхозини ўз консерва заводи ёки цехига эга ва у агрофи-ра деб аталади. Нега энди, 10—20 минг тоннадан ортиқ пахта беради-ган йирик хўжаликлар ўз пахта за-водига эга бўла олмайдилар? Пахта би-лан эмас, балки тола билан савдо қилиш хўжаликка катта даромад келтиришни муваффақият билан қў-ли-ларига олиш мумкин. Тошлоқ районидаги «Ленинград» колхозини мисолида исботлаб беришди. Бу ко-лхозда 1989 йили 1400 гектар ерда пахта етиштирилди, ҳар гектар ер-дан 30,2 центнердан ҳосил олинган. Давлатга пахта сотиш пайти 100,1 фоизни ташкил этган. Янги ҳосил эса 4 минг 228 тоннадир. Колхозда асосан «Қирғизистон—3» ва «АН—402» навлари экилади. «Қирғизис-тон—3» навидан 1 минг 120 тонна биринчи сорта, 839 тонна иккинчи сорта, 226 тонна 3 ва 332 тонна 4 сорта сотилган. Бу навадан пайда-да белгиланган тола чиқиш проценти бўйича турли сортларга мансуб 776 тонна тола чиқади. «АН—402» на-ви бўйича ҳам аҳвол худди шундай.

Бизнинг ҳисобларимизга кўра шу колхоз ўзи етиштирган пахтани ўзи қайта ишлаб, давлатга пахта эмас, балки тола реализация қилган-да қўшимча 364 минг сўм соф даромад оларди! — дейди обла-ст агарасаноат уюшмаси бухгалтерия ҳисоби бўлими бошлиги С. Тилла-боев. — Агар колхоз-совхозларга пахтани етиштиришдан бошлаб қай-та ишлашгача олинган асосий ва қўшимча маҳсулотларни ўзи реали-зация қилиш ҳуқуқи берилса моддий

баттар оғирлаштиради. Бунинг усти-га пахта заводларига олиш қишлоқ-ларда жойлашган таёёрлов пункт-ларидан пахта ташиб келишга қан-чадан-қанча транспорт, ишчи кучи овера бўлади. Биргина мисол, Риш-тон району хўжаликлариди йилига 39—40 минг тонна атрофида пахта етиштирилади. Аммо бу районда пахтани қайта ишлаш заводи йўқ. Ҳар йили Риштондаги пахта пункт-ларидан кишини-ёкин 50—70 кило-метр олиста — Фарғона пахта тоза-лаш заводи пахта ташийдилар. Ўтган йили завод Риштондан пахта ташиб келтириш учун 343 минг сўм сарф-лади. Кейинги беш йил давомида э-са фақат пахта ташиб келтириш-нинг ўзи 1,5 миллион сўмнинг боши-ни эди. Эссиз, йўлга сочилган пул-лар...

— 1992—1995 йиллар давомида яна 5 та пахта тозалаш заводи қу-рилишини планлаштирганимиз. — дейди обла-ст агарасаноат уюшмаси раисининг ўринбосари Б. Холми-раев. — Улар асосан илгари пахта тозалаш заводлари бўлмаган район-ларда қурилади.

Ҳа, обла-стдаги 8 та район ўз пах-та тозалаш заводи эга эмасди. 40 минг тоннадан ортиқ пахта беради-ган Охунбўёев районида эса 1995 йилдан сўнг ҳам пахта заводи бўл-майдилар.

«Хлопкопром» ҳам қараб тур-гани йўқ. Бу ердаги ўртоқлар мавжуд аҳвол пахтачиликнинг тарқатишга хизмат қилмаслигини тушуниб, янги йўлларни изламоқдалар.

Заводлар ишини янгича та-ш-кил этишимиз, — мулоҳаза юр-тади «Ферганахолок» ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлигининг ўринбоса-ри А. Мақсудов, — мавжуд система тақомиллаштирилади, яъни пахта-кор хўжалик ўз пахтасини заводга топириб, ҳар бир тонна қайта иш-ланган пахта учун заводга 150 сўм тўлайди. Тола сотишдан келадиган пул эса завод кассасига эмас, балки РАЙОГА тушиб эша ерда хўжалик-ларга тарқатилади. Бунда завод бамисоли тегирмон ролинни ўтайди, ҳолис...

— Борди-ю, шу тегирмонни хў-жалик ўзида қуриб қўя қолсачи? — Емон бўлмасди, — дея фикри-мизни қувватлайди Фарғона пахта тозалаш заводи ҳам ашё ва таёёр маҳсулотлар бўлими иқтисодчиси, иқтисод фанлари номзоди М. Хо-

бефарқ қаралиб, субутсиз бўйлаблар қиқариш оддий ҳол ҳисобланса, деган савол қизиқтиради.

Ҳақиқатан ҳам Р. Муса-евга 1986 йилда берилган ҳарактеристика 1987 йилда-ги ҳарактеристиканинг мут-лақо акси. Биринчисида қў-ларга кўтариб мақталаб «жа-моат ишларида актив қатна-шди, фаол, коллектив ўрта-сида оғура эга» дейилса, иккинчиси бунга зид бўлиб «жамоат ишларида қатнаш-майдилар, коллектив орасида оғура эга эмас», дейилди.

Бу ҳарактеристикаларни қў-рган одам уларнинг қайси би-рига ишонши кераклигини бу-лар нимга мақсадда, қаер-

мига кўрсатилган пайтда бе-рилган экан. Ҳўш, бу анти-қа ҳарактеристикалар қандай роль ўйнади?

Биринчи ва иккинчисини билмадигу, лекин учинчиси ҳеч қандай роль ўйнагани йўқ. Яъни уч номзод кўра-тилиб, демократия асосида ўтказилган сайловда Р. Му-саев шу салбий ҳарактерис-тика билан ҳам Ўзбекистон ССР Давлат энергия назорати Наманган обла-сти бўлими бошлиги этиб сайлан-ди. Бунга ортиқча ишонинг ҳо-жати бўлмаса керак.

Корхона маъмуриятининг бир-бирини инкор этувчи бўйруқларига келсак, 1987 йил ҳисоб-китоб якунига қў-

ЕРДАМ ҚЎЛИНИ

ҚЎЗАЙЛИК

Тошкент шаҳар таттарлар-нинг маданий-оқартув жа-мияти ватавдошларга му-рожаат қабул қилди.

Орол табиятининг нодир ва тақдорланмас эҳсонидир, де-йиледи унда. Халқлар уни эъ-золаб денгиз, деб атаб кел-дилар. Бу тасодифий эмас.

Оролбўйи башариятнинг шаклланган маконларидан би-ридир. У эрлар давомида не-не ҳодисалари бошдан кечирмади. Шундай бўли-шига қарамай, Оролбўйи халқ-лари ерни гуллаб-яшилтишга куч-қудрат тоқдилар, тақди-рини шу денгиз билан боғле-дилар.

Бизнинг давримизга келиб Орол ўз маҳобатини йўқотиб борпти. Ҳа, у ўляпти. Бу шу минтақада яшаётган 50 мил-лионли инсоният бошига ёғилган экологик фалокет-дир.

Қадри ватавдошлар — Ўз-бекистон жумҳуриятда яша-ётган татар ақли. Тақдирини го-ягир кечган татар халқида азалдан инсонийлик ва меҳр-шафқат ҳис-туйғуларини мав-жуд. Биз, сиз ватавдошлари-мизни Орол ва Оролбўйи халқларини саклаш учун бош-ланган ҳаракатда фаол ишти-рок этишга чакирмаз.

Оролни саклаб қолиш жам-гармасини яна бир бор эъти-бат ўзимиз: Тошкент шаҳри, уй-жой-иқтисодий билимининг йирик ноҳия бўлими. 00170403. Тошкент шаҳридаги татар маданий-оқартув жамияти мар-кази.

Дикқат: янги тажриба

УНИНГ НОМИ АМАРАНТ

Хоразм вилояти қишлоқ хўжалиги экинлари дугити-да янги номнинг пайдо бўл-ганига тўрт ой бўлди. Бу — амарант. Аслида бу оқсилга бой экин. Американинг туб аҳолисини 8 минг йилдан буюн боқиб келган асосий озиқ-овқат маҳсулотларин-дан бири ҳисобланади.

Америка қитъасида ҳо-зирги пайтда ҳам амарант-дан негиз қўламда фойдала-нилади. Биргина АҚШ ў-ган йилининг ўзида Европада 44 тонна уруғнинг ҳар бир килограммининг 70-150 да-лардан сотди. Парҳез ма-ҳсулотларидан ундан таёёрла-ган 29 турдаги таомлар мавжуд. Хитойда юз минг гектар ерда амарант екил-ди. Ҳиндистонда унинг ҳо-собига аҳолининг оқсилга бўлган аҳтиёжини ҳал этиш мўлжалланган. Совет Итти-фондада ҳам 24 минг гектар майдон бу экинга ажратил-ган.

Хуллас амарантнинг фой-даси катта, уфқи кенг. Ни-ҳоят, у шу йил қўламда Хоразмга ҳам етиб келди. Вилоят агарасаноат комитети мутахассислари Ставрополь ўлкасида 50 килограмм уруғ келтиришди. Бу сак-киз хўжаликка тарқатилди. Янги экин фақат Шовот но-ҳиясидаги СССР 60 йил-лиги совхозига маскан топа олди.

3 гектар майдонда амарантнинг уч навидан оқилди. — дейди совхоз ди-ректору А. Абдуллоев, — анча қийинлашди тўғри кел-ди. Бонси уни бизнинг ша-ронда қандай парварилаш номаълум эди. Ҳар қалай меҳнатимиз эса кетмади.

Ҳосилдорлик ёмон эмас. Вилоят агарасаноат коми-тети раисининг ўринбосари Б. Абдалиевнинг билан фер-мада ва экинзорда бўлди. Амарантнинг «Элбурс» на-ви узун бўйли ва посли кўк рангда. «Метелчтин», «Хвостчатий» ўрта бўй, ке-йингисини қил-қилди бўлиб гуллар экан. Мутахассис-ларнинг фикрича, янги экин гектар бошига минг центнергача озуқа берили-бери. Ун бошча факт билан таққослаб кўрдик. Ўтган йили вилоятда 62 минг гектарга озуқа экин-лари екилган эди. Ҳар гек-тардан атиги 37 центнердан озуқа берилиб олинди. Бу-нинг устига у қурғоқчилик-ка, шўрга чидамил.

Ҳақиқатан амарант оқ-силга жуда бой ўсимлик, — дейди Б. Абдалиев, — Лекин уни ҳалдан та-қари кўп майдонларга экавериш керак эмас. Ҳар бир хўжаликда 10—15 гектарда етиштириш, шу-нинг ўзи етиб ортади. У бе-да, сомон, силос билан қў-шиб берилади.

Хўжаликда 15 сингига турли раион асосида ама-рант берилтипти. Дастлабки кунданок сингирлар сутининг ўртача ёғиллик даражаси 0,3-0,4, маҳсулдорлиги 15-17 процентга ошди. Беда билан амарант қўшиб беришганда эса кунжара, шўлу ва каби озуқаларга умуман ҳтйёж қолмайд.

Шунингдек, амарантдан фақат чорвачиликдагина эмас, балки озиқ-овқат са-ноатида ҳам фойдалан ш мумкин. Унда крахмал, қ-сил, ёғ мўл. Ундан даво-т ишларида ҳам фойдаланил-япти.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мух-бири.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мух-бири.

«Совет Ўзбекистони» қабулхонасида

Яқин йилларга одам-лар тақдирини, феолиятига нисбатан юзаси муносабат ҳукм суварди. Масалан, бирор киши иш жойидан оддий ҳарактеристика бе-риш лозим бўлса ҳам, авва-ло унинг ҳақиқий фаолият-ига эмас, балки раҳбар-га ёқиб ёмаслигига ва қаер-га, нима учун берилаётгани муҳимроқ ўйнади. Агар лавозимини ошириш учун бўлса, у одам кўларга кў-тариб мақталар, акс ҳолда эса бор ижобий фазилатла-рининг ҳам баҳридан ўти-ларди.

Қайта қуриш, ошқоралик тўғрисида бундай иккизола-мачиликлар илдиэига бола-та урилди. Лекин бу ил-латлар шундай яшовчан эканки, тангага ёпишган ярадай ҳамон жамиятимиз-ни тарк этмапти. Бундай ноҳуш иллатлардан қачон-қутуламиз? Бунинг учун яна неча йил керак бўлади? Қабулхонага кириб келган Раҳматулла Мусаевнинг ши-коят хати билан танишиб-чиққач, шу фикрлар хаё-лимдан ўтди.

— «14 йил Наманган электр тармоқлари корхо-насининг директори бўлиб ишладим, — деб ёзди Р. Мусаев. — Ўз аризамга би-ноан директорликдан бўш-ган, ўрнингга келган янги раҳбар З. Солибев мени оқилдан-оқил таъдир остига ола-бошладилар. Корхона пар-тия ташкилотининг ҳам мени нисбатан муносабати ёмонлашди. Оқибатда кор-хона маъмурияти ва пар-тия ташкилотини менга бир йил олдин берган ижобий ҳарактеристикасига мутлақо зид раъйида салбий ҳар-актеристикалар бера бошла-дилар. Бундан ташқари ке-йинги уч йил ичиди шахсан З. Солибевнинг имзоси билан корхона маъмурияти томонидан мени турли му-носабатлардан маҳрум қилиш

гариш бўлгани йўқ. Бу ер-га, «Совет Ўзбекистони» га-зетаси қабулхонасига ҳа-қиқат излаб келдим.

Орадан бир неча кун ў-тач, ушбу шиқоят юзасидан Наманган электр тармоқ-лари корхонасига бордим. Менинг таширфим корхона раҳбарларини асло ажаб-лантиргани йўқ, фақат улар кейинги йилларда бундай шиқоятлар бўйича текши-рилган келганларнинг мен йиғирма икки ёки йиғирма унчиёси эканлигини ай-тишди.

Тўғри, корхона фаолият-ининг турли соҳалари бў-йича кўлаб коммисиялар келиб кетган бўлиши мум-кин. Лекин мени асосан бир нарс — қандай қилиб битта одамга бир-бирига қа-рама-қарши икки хил ха-раактеристика берилади? Нима учун корхона дирек-тиси бўйруқ чиқариб ора-дан бир оз вақт ўтгач уни бекор қилиш тўғрисида яна бўйруқ чиқарилади? Наҳотки одамлар тақдирига шунчалик

га бериладигани билмай бо-ши қотари.

Негакан ҳар иккаласининг ҳам адреси номаълум. Ажаб-ланарлиси — ҳатто биринчи ҳарактеристикага имзо қўй-ган мутасадди кишилар — бош инженер А. Морозов (директор З. Солибев ўр-нига имзо чеккан) ва ўша пайтда корхона партия таш-килотининг секретари бўл-ган М. Дадахонова ҳам ха-раактеристика қаерга ва ни-ма мақсадда берилганини эслашолмайдилар.

Узоқ тортинувлардан сўнг маълум бўлишича, Р. Муса-евга 1986 йилда берилган ижобий ҳарактеристика Ўз-бекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси Наманган обла-сти бўлимига ва Ўйчи район ич-ки ишлар бўлимига, 1987 ва 1989 йиллардаги ҳаракте-ристикалар эса Р. Мусаев чора қуриш учун Наманган шаҳар партия комитетига ҳамда унинг номзоди Ўзе-бекистон ССР Давлат энергия назорати Наманган обла-сти бўлими бошчилиги лавозин-чи бандига асосан иккинчи

ра Р. Мусаев корхона дирек-тори бўлиб ишлаган пайтда умумий нархи 216 сўм 85 ти-нин бўлган 2 та ёғоч каро-ват ва ОАГВ қозонини (ап-паратини) ўйига олиб кет-гандлиги таъкидланган, уни моддий жавобгарликка тор-тиш, агар тўлашдан бош тортса, ишни судга ошириш тўғрисида 1988 йил 8 январ-да корхона маъмуриятининг 6-сонли бўйруғи чиқарилиди. Бироқ бўйруқ амалга ошма-ди. Р. Мусаев директорлик пайтида ўйига ҳеч нарсаси олиб келмаган, дирекция бўйруғидан қатъий норози эканлигини айтиб, ўз фикри-да қатъий туриб олди. Кор-хона дирекцияси эса ўз бўй-руғида таъкидлангандек, Мусаевни судга бергани йўқ, ақсича, 1988 йилининг 25 ноябрга келиб 369-сонли бўйруғи билан йил бошида чиқарилган 5-сонли бўйруғи-ни бекор қилди. 2 та ёғоч кароват ва ОАГВ аппарати 369-сонли бўйруқнинг иккин-чи бандига асосан иккинчи

мига кўрсатилган пайтда бе-рилган экан. Ҳўш, бу анти-қа ҳарактеристикалар қандай роль ўйнади?

Биринчи ва иккинчисини билмадигу, лекин учинчиси ҳеч қандай роль ўйнагани йўқ. Яъни уч номзод кўра-тилиб, демократия асосида ўтказилган сайловда Р. Му-саев шу салбий ҳарактерис-тика билан ҳам Ўзбекистон ССР Давлат энергия назорати Наманган обла-сти бўлими бошлиги этиб сайлан-ди. Бунга ортиқча ишонинг ҳо-жати бўлмас

